

UDENRIGSMINISTERIET

Der er tale om et åbent samråd.

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål P (stillet 25. februar 2011):

Hvad kan ministrene berette om den humanitære situation og situationen for de civile borgere i Libyen?

Spørgsmål Q (stillet 25. februar 2011):

Hvilke tiltag har udenrigsministeren og udviklingsministeren iværksat for at sikre, at dansk humanitærhjælp og hjælp til de demokratiske kræfter i Libyen hurtigt når frem, når der bliver mulighed for dette?

Spørgsmål R (stillet 25. februar 2011):

Hvad er ministrenes planer for fremtidigt samarbejde med Libyen og støtte til de demokratiske kræfter i Libyen?

Udenrigsministerens samlede besvarelse:

Tak for samrådsspørgsmålene. Jeg vil samlet besvare de dele af spørgsmålene, som berører vores muligheder og indsats for hjælp og støtte til de demokratiske kræfter i Libyen. Herefter vil udviklingsministeren berette om den humanitære situation, og hvordan vi fra dansk side sikrer, at den humanitære hjælp når frem. Der vil være tale om en samlet besvarelse af alle tre spørgsmål.

Jeg vil gerne indledningsvis bemærke, at jeg forstår den frustration, som mange føler over, at det internationale samfund ikke hurtigere og mere markant agerer overfor Libyen i den nuværende situation. Men det er vigtigt at holde sig to ting for øje.

For det første, ændrer udviklingen sig dag for dag i nye retninger. For det andet, så **har** det internationale samfund faktisk reageret.

Sikkerhedsrådet vedtog enstemmigt resolution 1970 allerede den 27. februar med målrettede sanktioner mod Libyen i form af våbenembargo, rejseforbud og indefrysning af midler, og anmodede den internationale straffedomstol om at undersøge begivenhederne i landet siden starten af oprøret den 15. februar. **EU** har efterfølgende fulgt op med beslutning om yderligere tiltag til forstærkning af FN-sanktionerne. **Europarådet** har også tilbudt sin bistand. En lang række af Europarådets medlemslande har jo erfaring med demokratisering, som Nordafrika kan trække på, og som landene er rede til at bidrage med, når det bliver relevant. Det kunne være råd om, hvordan man afholder valg, eller hvordan man udarbejder en forfatning. Situationen i Libyen drøftes på alle internationale møder i

øjeblikket, herunder også mulige tiltag såsom etablering af et flyveforbud. Da emnet for samrådet i dag imidlertid er støtten til de demokratiske kræfter og vores humanitære indsats, er dette i fokus for mit og udviklingsministerens indlæg.

[Spml P: Situationen for de civile borgere i Libyen]

Situationen for de civile borgere i Libyen er særdeles bekymrende. Hvor vi i starten af oprøret så flere byer blive overtaget af oppositionsgrupper, er denne udvikling nu vendt. De **Gaddafi-loyale styrker har i den seneste uge haft held med en kraftig modoffensiv**. De har genindtaget byen Zawiya vest for Tripoli, samt de to vigtige oliebyer Ras Lanuf og Brega øst for hovedstaden. [Kampen om Brega fortsætter ifølge nogle presseforlydender, hvorfor situationen i byen kan være uafklaret.]

Dermed rettes opmærksomheden nu mod byen **Ajdabiya**, som ligger i en nøgleposition. Hvis Gaddafis styrker har held til at generobre den, så har de gode muligheder for at indtage den næste, større by – Benghazi – der er hovedsæde for oppositionsbevægelsen. Jeg frygter, at det kan blive meget blodigt.

De seneste dages generobringer af oppositionskontrollerede byer viser, at **Gaddafis styrker er oppositionen militært overlegen**. Både hvad angår antal og organiseringen af tropper, samt deres uddannelse og udstyr. Og de anvender både tungt artilleri og luftvåben – og mod egen befolkning.

Det er meget vanskeligt at danne sig et bare nogenlunde klart billede af omkostningerne i menneskeliv og materielle ødelæggelser. Men de er særdeles omfattende. Gaddafi har jo klart erklæret at ville ”kæmpe til sidste mand”. Denne holdning vil yderligt forværre situationen for de civile borgere i landet.

[Spml Q: tiltag for at sikre, at hjælp til de demokratiske kræfter i Libyen hurtigt når frem, når der bliver mulighed for dette?]

Når det gælder **hurtig hjælp til de demokratiske kræfter**, er det vigtigt at holde sig for øje, at Libyen ikke kan sammenlignes med Tunesien og Egypten. Vi har ikke samme mulighed for at kunne give hurtig hjælp til demokratiske kræfter i Libyen, fordi det først er nu, at

vi ser konturerne til en opposition samle sig. Af flere grunde er det en udfordring at støtte de demokratiske kræfter:

For det *første*, har Gaddafi i mere end 40 år holdt magten i Libyen uden et fungerende parlament og uden politiske partier. Ifølge Gaddafis Grønne bog er ”*alle som engagerer sig i politiske partier forrædere*”. Som konsekvens har Libyen derfor ikke haft en organiseret opposition eller et civilsamfund. For det *andet*, er Libyen præget af stamme-grupperinger og interne skillelinjer, hvilket også påvirker den sammenhængskraft, som en opposition kan have. For det *tredje*, betyder de aktuelle krigstilstande i landet, at det er svært at få et overblik over, hvilke oppositionskræfter vi kan arbejde med. Ikke mindst da det for oppositionskræfter i Gaddafi-kontrollerede områder er umuligt at stå frem.

På trods heraf er der dog sket vigtige fremskridt. Flere oppositionsgrupper har siden starten af marts organiseret sig i **Libyens Nationale Overgangsråd**, (TNC), og har modtaget støtte- og sympati-tilkendegivelser fra store dele af det internationale samfund.

Overgangsrådet består bl.a. af repræsentanter for en række stammer, mytteri-enheder fra hæren, og unge demokratiforkæmpere. Rådet er under ledelse af den tidligere højesteretsdommer og justitsminister Mustafa Abduljaleel. Den stærkeste, samlende kraft for Rådet er ønsket om fjernelse af Gaddafi.

Der har været enighed i EU-kredsen om at sende **meget klare signaler om, at Gaddafi bør gå af straks**. Samtidig har EU udtrykt støtte til oppositionen, herunder til **overgangsrådet**, som EU anser for en politisk dialogpartner. Vi må nu hurtigst muligt **udvikle kontakt og samarbejde** med den organiserede opposition i Libyen. Der var også enighed om vigtigheden af, at **samarbejde med de regionale organisationer**, og EU vil tage initiativ til et snarligt topmøde med den Arabiske Liga og den Afrikanske Union.

[Spml R: fremtidigt samarbejde med Libyen og støtte til de demokratiske kræfter]

Når vi taler **støtte til demokratiske kræfter i Libyen** er vi alle enige om, at det ikke kan gå hurtigt nok med at få de demokratiske kræfter i spil. Men, som bekendt, er den opposition, der forsøger at organisere sig midt i kampen mod Gaddafi, en helt ny størrelse.

I et fremtidigt samarbejde med Libyen kan det være en mulighed at trække på det succesfulde **Partnerskab for Reform og Dialog** (tidl. Det Arabiske Initiativ), hvor der ikke tidligere har været direkte samarbejde med partnere fra Libyen. Grupper i Libyen vil kunne støttes gennem partnerskabets regionale programmer. Det kan fx være indenfor medier, kvinder, unge og civilsamfund.

Vi har således et klart ønske om et fremtidigt samarbejde med demokratiske kræfter i Libyen, men hvordan, og hvornår, dette konkret kan udmøntes, er det endnu for tidligt at sige noget om. Ikke mindst af hensyn til de spirende demokratiske kræfter, som lige nu lever livet farligt.

[Uviklingsministerens samlede besvarelse]

Som udenrigsministeren sagde, vil vi gerne se på mulighederne for at støtte demokratiske kræfter i Libyen. Vi vil også kunne bruge **frihedspuljen** som sigter på at styrke demokratibevægelserne i Mellemøsten og Nordafrika til at støtte Libyen. Frihedspuljen skal bruges til bl.a. menneskerettigheder, afholdelse af valg, restsamfund og god regeringsførelse. Det er alt sammen områder, som man må antage kan være relevante i Libyen efter Gaddafi.

Hovedparten af frihedspuljen på 25 millioner er ved at blive udmøntet med særligt fokus på Egypten og Tunesien. Hvis, og når, det forhåbentlig lykkes demokratibevægelserne at få et fodfæste i Libyen vil mindre beløb kunne kanaliseres til disse bevægelser.

Jeg vil nu gerne redegøre her for den seneste udvikling omkring den humanitære situation langs Libyens grænser og om situationen inde i Libyen. De seneste voldelige sammenstød mellem demonstranter og myndigheder i Libyen er intensiveret og udrejse af især gæstearbejdere fortsætter med umindsket styrke til nabolandene

Egypten, Tunesien, Niger og Algeriet. Gæstearbejderne i Libyen arbejder især i store tal indenfor olieindustrien.

FN vurderer, at der er et sted mellem halvanden og to én halv mio. gæstearbejdere i Libyen, hvoraf en stor del er fra Egypten, Pakistan og Bangladesh. Siden d. 21. februar har over 270.000 krydset grænserne primært til Tunesien og Egypten. Indtil videre har hovedopgaven først og fremmest været at få folk videre fra nabolandene, og FN har i samarbejde med EU samt de ægyptiske og tunesiske myndigheder etableret en humanitær luftbro ud af landene. I den forbindelse synes jeg, at det er værd at glæde sig over den villighed til hjælp og assistance til flygtningene, som vi har set fra Egypten og Tunesien i den seneste tid.

Udvandringen af gæstearbejdere og andre borgere fra 3. lande er imidlertid ikke aftaget og FN har anmodet om nordisk ekspertise til at effektivisere håndteringen af transitlejrene. Jeg har derfor besluttet at støtte FN's anmodning om et fællesnordisk feltkontor til koordinering

af FN's håndtering af de mange migranter, således at Norge bidrager med udstyret og den danske beredskabsstyrelse med ekspertisen.

Min største bekymring er imidlertid situationen inde i Libyen, både nu og på lidt længere sigt. For det første, kan det formodes, at tusinder er direkte berørt af kamphandlinger, ligesom mange gæstearbejdere efter alt at dømme har været ude af stand til at nå ud til grænserne. For det andet, er Libyen dybt afhængigt af både gæstearbejdere og import af fødevarer. Begge dele er ved at bryde sammen, så hvis den nuværende situation trækker i langdrag, er der alvorlig risiko for en humanitær krise i hele landet.

Udenrigsministeriet er i løbende dialog med vores store danske og internationale humanitære partnere om den aktuelle situation i Libyen. Jeg har allerede givet 30 mio. kr. til UNHCR. Pengene er først og fremmest en støtte til UNHCR's indsats i og omkring Libyen, men vil også kunne gå til andre humanitære kriser i Afrika, hvis det skønnes nødvendigt. Udover dette bidrag har Red Barnet Danmark og Dansk

Røde Kors brugt henholdsvis 750.000 kr. og 2 mio. kr. af statens nødhjælpapuljer.

Både EU, FN og de store internationale NGO'er er i fuld gang med at vurdere det videre behov for støtte. Desværre er der ikke humanitær adgang til det meste af Libyen, og som det allervigtigste forsøger det internationale samfund løbende at sikre adgang for humanitær bistand til de dele af landet hvor behovet måtte være størst.

Vi arbejder alle på højtryk for at finde ud af hvor og hvordan vi bedst kan støtte i denne meget komplekse humanitære situation – og det er i hvert fald ikke penge, der har bremset en relevant indsats indtil videre.

MENA/HUC